

„Kóla”

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

6. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ – Ember és környezete

A modul szerzője: Dobos Orsolya

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	11-12 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Annak érzékeltetése, hogy a reklámok az ésszerű döntésekkel, az érdekeinkkel ellentétes viselkedést képesek kiváltani. Segíteni a tájékozódást az élelmiszeriparban használt anyagok élettani hatásairól, a reklám befolyásoló hatásáról, a szelektív hulladékgyűjtésről és az újrahasznosításról.
A modul témái, tartalma	Témák: Testünk és életműködésünk – Étkezés, élelmiszerek, egészséges táplálkozás Tartalom: Tapasztalatgyűjtés az üdítőitalok alkotóelemeinek egyes élettani hatásairól; információgyűjtés a szelektív hulladékgyűjtés és az újrahasznosítás lehetőségeiről; betekintés a reklámok világába
Megelőző tapasztalat	A környezetszennyezés egészségkárosító hatása
Ajánlott továbbhaladási irány	Tájékozódás egyéb adalékanyagokról; alapismeretek az üveg, a műanyag és az alumínium gyártásáról
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: egészségvédő és önvédő motívumok A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés Társas kompetenciák: véleményalkotás és -nyilvánítás, vitakészség
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben; Földünk és környezetünk; Ember és társadalom; Életvitel és gyakorlati ismeretek; Matematika Tantárgyakhoz: kommunikáció; matematika; természetismeret; egészségtan Modulokhoz: Mitől (ne) féljünk? (szka103_08); Vegyszerek a háztartásban (szka103_28); Vegyszerek a környezetben (szka103_29); Miből van? Anyagfajták, életciklusok (szka103_30); Ásványkincsek, ércek (szka103_31); Az a véleményem... (szka103_38)
Támogató rendszer	Lovassné Kiss Ildikó – Lovass Pál: <i>A karcsúság titka</i> . Medicina Kiadó. Budapest, 1980. 266–278. o., tápanyagtáblázat William Dufty: <i>Cukor blues</i> . Kétezeregy Kiadó. Budapest, 2002

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás: a modul három tanóra alatt feldolgozható foglalkozástervből áll. Az első két órát egyben érdemes megtartani, egy-két szünettel. A harmadik órát, amely az összefoglalást, az ellenőrzés és értékelést tartalmazza, néhány nappal később szervezhetjük meg. Addigra a szerzett élmények és a gyerekek mindennapi élete, élményei összeérnek, így lehetőségük lesz arra, hogy kialakítsák a saját véleményüket a témáról.

Teremelőrendezés: a modul feldolgozásának nagy része csoportmunkában történik. Ehhez a tantermet úgy kell elrendezni, hogy körbe tudják ülni az asztalokat a csoportok.

Eszközök: a mellékelt képanyag és ismerethordozó leírások, táblázatok mellett néhány további segédeszközzel is gondoskodnia kell a pedagógusnak. Saját beszerzés: poharak, a kóstolóhoz italok (tej, víz, kóla – lehet többféle –, színezőanyag nélküli házi szörp, a házi szörp-höz hasonló ízű színezett szörp, házi limonádé, citromízű szénsavas üdítőital, frissen facsart vagy 100%-os gyümölcsle), tanulók által hozott üdítőszüvegek, -flakonok, -dobozok, csomagolópapír, filctollak, citrom, alma, vízköves edény, csigaházdarabok.

Csoportok: a csoportokat a pedagógus előre kialakítja a feladatok sajátos szempontjai szerint. Szükség lesz olyan gyerekekre, akik képesek pontosan jegyzetelni, utasítás szerint kísérletezni, vagy elég extrovertáltak ahhoz, hogy egy kisebb jelenetet előadjanak. Pedagógiai megfontolásból minden csoportba kerüljön olyan is, aki éppen ahhoz a feladathoz ugyan kisebb affinitással rendelkezik, de a foglalkozás végére az ő készsége is fejlődhet. Minden csoportban 4 fő dolgozik együtt. A modul 5 csoporttal dolgozik (20 gyerek). Ha többen vannak az osztályban, akkor vagy a csoportok létszámát növeljük, vagy a csoportok feladatait osszuk el másként, esetleg egy általunk pedagógiai szempontból fontosabbnak ítélt csoport feladatait végeztessük el két csoporttal.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok: a foglalkozás előtt pár nappal megkérjük tanítványainkat, hogy önkéntes jelentkezés alapján hozzanak be bármilyen üres kólásüveget, -flakont, -dobozt, illetve egyéb szénsavas üdítőitalok csomagolásait. A modul feldolgozása során többször alkalmazunk olyan kooperatív módszert, amelyek elvégzéséhez fontos, hogy a gyerekek ezekben már jártasak legyenek vagy a pedagógus előzetesen alaposan tanulmányozza a módszert. A *Tanári kézikönyv*ben található módszertani gyűjtemény segít ebben.

A ráhangolódás során fontos, hogy a gyerekek minél több dolgot behozzanak a témához az előzetes ismereteikből és tapasztalataikról. Ha felmerül bennük olyasmi, ami nem került szóba ebben a modulban, érdemes más órákon továbbdolgozni vagy később megtárgyalni az adott témát.

A lényeg több részben is az információszerzésen van. A legjobb, ha a gyerekeknek lehetőségük van az interneten és könyvtárban kutakodni. A pedagógus is hozhat a témához könyveket, vagy előzetesen kérhetjük a gyerekeket, hogy ők is hozzanak. Ha ezekre nincs mód, a mellékletben szerepel néhány, az internetről letöltött anyag a témáról: ezekből választhatunk a az adott csoportnak megfelelőt. A szövegek között cikk, beszámoló és fülszöveg is szerepel. Készüljünk fel arra, hogy a cikkek között gyakori az ellentmondás. Ha ez felmerül a gyerekekben, beszéljünk velük ennek okairól!

A cikkek gyakran tartalmaznak szakkifejezéseket. Nem cél, hogy a gyerekek az összes szöveget szóról szóra megértsék. Inkább az a fontos, hogy értsenek valamit a szövegből, tudjanak a maguk számára információt nyerni belőle. Természetesen, ha rákérdeznek valamire, akkor arra a szaktudásunk alapján próbáljunk válaszolni. De: a tanárnak is szabad nem tudni valamit! A három feladatban más-más módszerű feldolgozást válasszunk.

Értékelés: a beszélgetőkör folyamán értékeljék a gyerekek a saját szerepüket és munkájukat a csoportban. A pedagógus jelezzen vissza nekik szóban, és így értékelje az együttműködést, a felelősségteljes véleményalkotást és a kérdésfeltevéseket. Fontos, hogy ha el is mondja a saját véleményét a témában, semmiféleképpen sem „kell”, hogy a gyerekeknek is ugyanez legyen a véleménye. Abban támogassuk őket, hogy a szerzett információk alapján kialakítsák a saját véleményüket, és azt magyarázattal is alá tudják támasztani.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

- P1 – Üdítősüvegek csoportosítása
- P2 – Ivóvíz
- P3 – Kísérlet csigaházzal
- P4 – Diákkvartetthez ajánlott kérdések – cukor
- P5 – 2500 kcal
- P6 – Diákkvartetthez ajánlott kérdések – koffein
- P7 – Riport
- P8 – Állítások
- P9 – Kóstoló
- P10 – Rajzos értékelés

Diákmellékletek

- D1 – A cukor: édes méreg
- D2 – A mi tápanyagtáblázatunk
- D3 – A koffein
- D4 – A csomagolások
- D5 – Ötletek